A. D. 1890.

CURRENDA

V, VI, VII, VIII.

PLANY

dla nauki religii w szkołach ludowych, pospolitych i wydziałowych w Dyecezyi Tarnowskiej.

Ponieważ ustawą z dnia 2. lutego 1885 organizacya szkół ludowych uległa częściowej zmianie, okazała się potrzeba wprowadzenia pewnej zmiany także co do planu dla nauki religii w tych szkołach udzielanej. Z tego powodu znosimy plan dotychczasowy z r. 1876 (kur. XIII.), zaprowadzamy zaś plan niżej wskazany, który od wszystkich Najprzew. Ordynaryatów Bisk. rz. k. w Galicyi otrzymał aprobatę, jak niemniej i od c. k. Wys. Rady szkol. kraj. uzyskał przychylne przyjęcie.

W celu łatwiejszego zoryentowania się w tym nowym planie, uważamy za stósowne zwrócić uwagę na różne kategorye teraźniejszych szkół ludowych. Są one albo jednoklasowe, dwuklasowe, trzechklasowe i t. d. aż do ośmioklasowych, albo też noszą nazwę pospolitych lub wydziałowych. Gdzie przy szkole jest tylko jeden nauczyciel, nazywa się ona jednoklasową, gdzie dwóch jest nauczycieli, dwuklasową, gdzie trzech, trzyklasową i t. d. — ilu nauczycieli, tyle klas. Szkoła jednoklasowa może być znowu podzielną lub niepodzielną. Do pierwszej uczęszczają dzieci młodsze, t. j. z 1. i 2. roku na naukę po południu, starsze zaś, t. j. z 3. 4. 5. i 6. roku przed południem; do drugiej czyli niepodzielnej uczęszczają na naukę dzieci z wszystkich lat razem. Nadmienić także musimy, że teraźniejsza szkoła choćby i jednoklasowa obejmuje kurs nauki sześcioletniej, i że według stopniowego rozwoju umysłowego uczniów dzieli się na trzy główniejsze oddziały, każdy zaś oddział rozpada się na dwie grupy. Będzie zatem rzeczą każdego Kapłana, ktoremu przypada obowiązek nauczania dziatwy szkolnej, poinformować się z samego początku u Zarządu dotyczącej szkoły, na ile klas taż szkoła się dzieli, który nauczyciel ma niższe, który wyższe oddziały, ażeby odpowiednio do tego mógł swój plan nauki religii zastósować.

Prócz szkół co dopiero wspomnianych, które się nazywają także *pospolitemi*, istnieją jeszcze w myśl ustawy z 2. lut. 1885 osobne szkoły wydziałowe, z kursem nauki czteroletnim albo krótszym. Co do szkoły jednoklasowej, gdzie nauka religii napotyka na największe trudności z powodu szczupłej liczby godzin na to wyznaczonych, musi dotyczący katecheta, porozumiawszy się uprzednio z nauczycielem, tak swój czas urządzić, żeby dla każdego oddziału mógł poświęcić chociaż pół godziny, dla

wszystkich zaś trzech oddziałów półtory godziny. Zacznie w takim razie naukę od najmniejszych, t. j. od 1. oddziału, mając na względzie szczególnie dzieci 1. rok do szkoły uczęszczające. Starsze dzieci, t. j. oddział 2. i 3. mogą być wtedy w szkole obecne, bo im to na korzyść wyjdzie; nawet dla zainteresowania ich i obudzenia większej uwagi, należy im stawiać te pytania, na któreby dzieci z 1. oddziału nie umiały dać odpowiedzi Po półgodzinnem nauczaniu dzieci z 1. oddziału można wypuścić do domu, a zająć się nauką 2. i 3. oddziału przez godzinę, jak plan wskazuje.

Przypominamy tu wszystkim Kapłanom, którzy pracują w duchu Chrystusowym, że nie jest według Jego najmędrszego planu rzeczą dostateczną tylko uczyć, lecz pouczać, wyjaśniać, wykładać, ułatwiać zrozumienie prawd i przykazań Bożych. On powiedział nietylko to słowo: „*nauczajcie*“ ale dodał do tego i to: „*nauczając je chować wszystko, com wam przykazał*“ (Mat. 28). Szkoła ludowa, gdzie jest sama drobna dziatwa, to nie akademia lub wydział teologiczny, gdzieby się można było bawić w umiejętne wykłady. Jakkolwiek więc bardzo starannie powinien katecheta ułatwiać maluczkim pojęcie prawd Bożych, nie mniejszą jednak wagę powinien przywiązywać do tego, aby dzieci do życia religijnego natychmiast naprowadzać, do praktyk religijnych przyzwyczajać, a więc do modlitwy, do aktów wiary, nadziei i miłości, do uszanowania domu Bożego, do okazywania czci świętym wizerunkom, osobom Bogu poświęconym, do oduczania się wad i przywar, ich wiekowi właściwych, do czynienia dobrych postanowień i t. d. — słowem katecheta ma być nietylko nauczycielem religii ale i prawdziwym w duchu Pana Chrystusowym, w duchu Kościoła świętego pedagogiem tychże dzieci. Tembardziej dzisiaj powinniśmy ten obowiązek ciągłego rozbudzania i podtrzymywania życia religijnego u dziatwy brać na siebie, że niewiele jest takich domów, w którychby dzieci odbierały wychowanie gruntownie religijne.

Co do nauczycieli, z którymi się w szkole spotykamy, ci według regulaminu szkolnego §. 23. 24. 25. tyt. IV. obowiązani są katechecie, który według zakreślonego planu postępuje, nietylko w niczem nie przeszkadzać, ale owszem być mu zawsze pomocnymi.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych jednoklasowych podzielonych i niepodzielonych.

Wymiar godzin.

	Oddział I.	Oddział II.	Oddział III.
	1. i 2. rok	3 i 4. rok	5. i 6. rok
podług planu normal. zr. 1875	$^1/_2$ g.	$^1/_2$ g.	$^1/_2$ g.

Oddział I. — pierwszy i drugi rok nauki.

1. *Pierwszy rok nauki.* Pierwsze półrocze: W porozumieniu z nauczycielem wdrożyć należy młodzież do skupienia i uwagi, spokoju, przestrzegania przepisanego porządku, akuratności, skromności i przyzwoitości, uległości, używając do tego pouczania, pokazywania, ćwiczenia i przyzwyczajania, przykładu.

Nauka religii w I. półroczu ma stósownie z tradycyą kościoła ograniczyć się na wyuczeniu dzieci znaku Krzyża św., Modlitwy pań., Pozdrowienia Aniel., Składu Apostolskiego i Dziesięciorga przykazań Bożych. Staraniem będzie katechety wyuczyć dzieci sposobu zachowania się wśród modlitwy, składania rąk, żegnania się, wygłaszania słów modlitwy powoli, wyraźnie i głośno, z uwagą, uszanowaniem i z myślą o Bogu. Wyjaśnienia, które podać dzieciom katecheta będzie uważał za potrzebne, mają być krótkie, przystępne, dzieciom zrozumiałe. Z przykładu starszych uczniów modlących się i samegoż katechety, z ich pobożnego zachowania się w czasie modlitwy i w kościele podczas Mszy św., mają się uczyć dzieci przeczuwać Majestat Boga i Jego ku ludziom miłość i dobroć, która w ich sercu uwielbienie i miłość ku Bogu rozbudzi. Wygłaszanie wzorowe modlitw przez katechetę i starszych uczniów, a powtarzanie przez dzieci jest także środkiem, którym się katecheta posługiwać powinien.

Opowiadaniom z historyi biblijnej przysłuchują się wspólnie z dziećmi drugiego roku szkolnego.

Drugie półrocze: W drugiem półroczu nauka religii odbywa się wspólnie z drugim rokiem szkolnym.

2. *Drugi rok nauki szkolnej.* a) Na wstępie roku *pouczenie* o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) *Modlitwy*, których się mają dzieci w przeciągu roku nauczyć, są następujące: Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, Skład Apostolski, Dobra intencya, Dziesięcioro Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł Pański, Modlitwy przed i po obiedzie, przed i po nauce, modlitwy znajome do Najśw. Panny.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów i śródki zbawienia objęte *mniejszym* katechizmem Deharba, jednak ze względu na szczupłość czasu z pominięciem pytań trudniejszych, mianowicie z drugiej i trzeciej części katechizmu.

Katechizm ma być brany w połączeniu z biblijną historyą.

d) *Biblijna historya*; mają być następujące opowiadania uwzględnione:

Ze starego testamentu. 1. Stworzenie świata. 2. Stworzenie Aniołów. 3. Stworzenie pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszych rodziców. 5. Kara za grzech i obietnica Zbawiciela, Kain i Abel, Potop, Ofiara Noego.

Z nowego testamentu: 1. Zwiastowanie Narodzenia Pana Jezusa. 2. N. Panna odwiedza Elżbietę. 3. Narodzenie P. Jezusa. 4. Pasterze przy Narodzeniu P. Jezusa. 5. Pokłon mędrców ze wschodu. 6. Ucieczka do Egiptu. 7. Dwunastoletni Jezus w kościele. 8. Chrzest P. Jezusa. 9. Pierwszy cud P. Jezusa. 10. Młodzieniec w Naim. 11. Burza na morzu. 12. P. Jezus miłośnik dzieci. 13. Baranek Wielkanocny. 14. Śmiertelna trwoga P. Jezusa na górze oliwnej. 15. Pojmanie p. Jezusa. 16. Jezus biczowany, cierniem ukoronowany i na śmierć skazany. 17. Jezus ukrzyżowany. 18. P. Jezus umiera. 19. P. Jezus do grobu złożony. 20. Zmartwychwstanie Jezusa. 21. P. Jezus ukazuje się wszystkim Apostołom. 22. Wniebowstąpienie p. Jezusa. 23. Zstąpienie Ducha św.

e) Okolicznościowe wyjaśnienie znaczenia *świąt i uroczystości.*

f) Wyuczenie kilku *pieśni* kościelnych.

Oddział II. — trzeci i czwarty rok nauki.

a) Na początku roku szkolnego *pouczenie* o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci używać mają; — przygotowanie do spowiedzi uczniów, którzy już byli u spowiedzi.

b) Znajome *modlitwy* dzieci powtórzą i wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei, miłości, Aktu skruchy, Modlitwy zwanej odnowieniem przymierza chrztu św., Modlitw do św. Patrona, do N. Panny, do św. Józefa.

c) *Nauka religii:* prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez większy katechizm Deharba, a ze względu na małą ilość czasu wyznaczonego do nauki religii z pominięciem pytań trudniejszych mianowicie z traktatu o kościele, miłości, o przykazaniach, o grzechu i cnocie, łasce Bożej, Sakramentach, św. Modlitwie. *Co z tych traktatów ma być pominięte, zostawia się rostropności katechety.* Opuścić należy i pytania boczną linijką oznaczone. Katecheta ma rozłożyć materyał katechizmowy w ten sposób, aby w przeciągu dwóch lat cały katechizm ukończył. Uczniowie trzeci i czwarty rok uczęszczający do szkoły słuchają nauki razem. W pierwszym roku szkolnym weźmie katecheta z uczniami obydwu grup z katechizmu: Skład Apostolski, Dziesięć przykazań Bożych i pięć kościelnych, w drugim roku: naukę o grzechu i cnocie; o łasce, o Sakramentach św., o modlitwie. W czasie wielkanocnym przygotowanie dzieci, które trzeci rok uczęszczają do szkoły do pierwszej spowiedzi, potem przygotowanie dzieci 4. rok uczęszczające do I. Kom. św.

d) *Historya biblijna.* Uczniowie trzeci i czwarty rok do szkoły uczęszczający, słuchają opowiadań z historyi biblijnej razem — pierwszego roku historyi starego, w drugim roku nowego testamentu.

Wiele z wymienionych powieści wziąć może katecheta dla zyskania na czasie przy nauce katechizmu.

Powtórzenie opowiadań z roku poprzedzającego, z któremi katecheta połączy następujące:

Ze starego testamentu: 6. Kain i Abel. 7. Zepsucie pierwszych ludzi, potop. 8. Ofiara dziękczynna Noego. Synowie jego. 10. Powołanie patryarchy Abrahama. 14. Izaak, narodzenie, ofiarowanie. 10. Jakób i Ezaw. 19—28. Historya Józefa. 30. Narodzenie Mojżesza. 31. Ucieczka Mojżesza. 32. Krzak gorejący. 33. Straszliwe cuda w Egipcie. 34. Baranek wielkanocny i wyjście z Egiptu. 35. Przejście przez morze czerwone. 37. Bóg daje dziesięcioro przykazań na górze Synai. 45. Ostatnie upmnienie i śmierć Mojżesza. (Historya Mojżesza w skróceniu). 46. Wejście do ziemi obiecanej.

Z nowego testamentu: Powtórzenie powieści z roku przeszłego, oprócz tego: 1. Zwiastowanie narodzenia św. Jana. 4. Narodzenie św. Jana. 7. Stawienie p. Jezusa w kościele. 11. Jan poprzednik Chrystusa. 18. Cuda P. Jezusa w Kafarnaum. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 22. Sługa setnika. 33. Nasycenie pięciu tysięcy mężów. 45. Syn marnotrawny. 65. P. Jezus ustanawia Przenajśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 69. P. Jezus przed Ananaszem i Kaifaszem. 70. Rozpacz Judasza. 71. P. Jezus przed Piłatem i Herodem. 78. P. Jezus ukazuje się dwom uczniom idącym do Emaus. 80. P. Jezus powierza św. Piotrowi najwyższy urząd pasterski.

e) W każdą sobotę *odczytanie ewanielii* niedzielnéj, wyjaśnienie tekstu ewanielii z okolicznościowem pouczeniem o następujących świętach i uroczystościach kościelnych.

f) Wyuczenie kilku *pieśni* kościelnych.

Oddział III. — piąty i szósty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach szkolnych *pouczenie* o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, w szczególności o pobożnem słuchaniu Mszy św., zachowaniu porządku dziennego; wyznaczenie w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają, przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) Oprócz znajomych *modlitw* z poprzedzającego roku wyuczą się dzieci następujących: Pamiętaj o Najśw. Panno, modlitwa na uczczenie tajemnic Bożych i czci Świętych Pańskich przepisanych na każdy dzień tygodnia. Nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św. i sposobem odmawiania go, tudzież ze sposobem odmawiania godzinek do Najśw. Panny.

c) *Nauka religii:* Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia objęte katechizmem większym Deharba z uwzględnieniem pytań pominiętych w oddziale drugim, jednak ze względu na szczupłość czasu wyznaczonego dla nauki religii z pominięciem trudniejszych pytań, mianowicie z traktatu o wierze, o kościele, o miłości, o łasce Bożej, o Sakramentach, o modlitwie. — Katecheta rozłoży materyał katechizmowy na dwa lata, w pierwszym roku weźmie skład apostolski, dziesięć przykazań Bożych, pięć kościelnych; w następnym: naukę o łasce Bożej, o Sakramentach, o modlitwie. Uczniowie piąty i szósty rok uczęszczający, uczą się wspólnie.

d) *Biblijna historya:* Uczniowie piąty i szósty rok uczęszczający uczą się biblijnej historyi razem. W pierwszym roku starego testamentu, w następnym nowego.

Powtórzenie powieści z roku poprzedzającego z dodaniem następujących:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 11. Zgodliwość Abrahama. 12. Wiara i gościnność Abrahama. 13. Zniszczenie Sodomy i Gomory. 17. Ucieczka Jakóba i pobyt u Labana. 18. Powrót Jakóba i pojednanie z Ezawem. 59. Job cierpliwy. 38—43. Historya pobytu Izraelitów na puszczy. 46. Wejście do ziemi obiecanej. 49. Samuel. Zli synowie Helego. 50. Saul. 51. Dawid pasterz. 55. Dawid król. 59. Król Salamon. 61. Budowa kościoła. 63. Podział królestwa. Prorocy, Eliasz.

Z nowego testamentu: 11. Kazanie P. Jezusa na górze. 25. Magdalena pokutnica. 26. Człowiek przez 38 lat niemocą złożony. 28. P. Jezus naucza z łodzi. 30. Córka Jaira i chora niewiasta. 31. Wybór Apostołów. 32. Ścięcie św. Jana. 37. Przemienienie P. Jezusa. 42. Przykazanie miłości. 44. Jezus pasterz dobry. 52. Faryzeusz i celnik. 59. Uroczysty wjazd P. Jezusa do Jerozolimy. 63. O sądzie ostatecznym. 66. P. Jezus przepowiada zaparcie się Piotra. 73. Siedm ostatnich słów Chrystusa. 77. P. Jezus ukazuje się Maryi Magdalenie i Piotrowi. 81. Obietnica zesłania Ducha św. 82. Wybór Macieja Apostoła. 83. Uzdrowienie chorego. 86. Św. Szczepan pierwszy Męczennik. 87. Sakrament bierzmowania. 88. Nawrócenie Szawła. An. i Safira.

e) W każdą *sobotę* odczytanie ewanielii, wyznaczonej na niedzielę następującą, wyjaśnienie tekstu ewanielii, pouczenie okolicznościowe o czasie liturgicznym i następujących świętach i uroczystościach kościelnych. f) Wyuczenie kilku *pieśni* kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych dwuklasowych czyli o dwóch nauczycielach.

Wymiar godzin.

	Klasa pierwsza		Klasa druga	
	Oddział I. 1. r nauki	Oddział II. 2 r. nauki	Oddział I. 3 i 4 r. nauki	Oddział III 5 i 6 r. nauki
Podług planu normalnego	1	1	2	2

KLASA PIERWSZA. Oddział I. — pierwszy rok nauki szkolnej.
(Podobnie jak w planie poprzedzającym (Oddział pierwszy, 1 i 2 rok nauki).

Oddział drugi — drugi rok nauki szkolnej.
(Podobnie jak w szkole jednoklasowej pod tyt.: „2. rok nauki szkolnej").

KLASA DRUGA. Oddział I. — trzeci i czwarty rok nauki.
(Podobnie jak w planie poprzedzającym pod tyt.: Oddział II. 3. i 4. r. nauki).

Oddział II. — piąty i szósty rok nauki.
(Podobnie jak w szkole jednoklasowej pod tyt.: Oddział III. 5. i 6. rok nauki).

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych trzyklasowych czyli o trzech nauczycielach.

Wymiar godzin.

	Klasa pierwsza		Klasa druga		Klasa trzecia	
	Oddział I. 1. r. nauki	Oddział II. 2. r. nauki	Oddział I. 3. r. nauki	Oddział II. 4. r. nauki	Oddział I. 5. r. nauki	Oddział II. 6. r. nauki
Podług planu normalnego	1	1	2	2	2	2

KLASA PIERWSZA. Oddział I. — pierwszy rok nauki szkolnej.
(Podobnie jak w planie poprzednim dla dzieci 1. rok uczęszczających).

Oddział drugi. — drugi rok nauki szkolnej.

a) Na wstępie roku pouczenia o obowiązkach chrześcijańskich i szkolnych; o nabożnem słuchaniu Mszy św. ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) Dzieci mają się w przeciągu roku następujących modlitw nauczyć: Modlitwy pańskiej, Pozdrowienia anielskiego, Składu apostolskiego, Wzbudzenia dobrej intencyi, Dziesięciorga Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł Pański, Modlitw przed i po obiedzie, — przed i po nauce, — Modlitw zwyczajnych do Najśw. Panny.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów, tudzież środki zbawienia objęte mniejszym katechizmem. Katechizm ma być brany w połączeniu z biblijną historyą.

d) Historya biblijna. 1. Stworzenie świata. 2. Stworzenie Aniołów. 3. Stworzenie pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszych rodziców. 5. Kara za grzech i obietnica Zbawiciela. 6. Kain i Abel. 7. Potop. 8. Ofiara dziękczynna Noego. 10. Powołanie

Abrahama. 14. Ofiarowanie Izaaka. 19—28. Historya Józefa. 30. Mojżesz. 37. Bóg daje 10 przykazań na górze Synai.

Nowy testament: 1. Zwiastowanie narodzenia Jana św. 2. Zwiastowanie narodzenia Pana Jezusa. 3. Najśw. Panna nawiedza Elżbietę. 4. Narodzenie św. Jana. 5. Narodzenie P. Jezusa. 6. Pasterze przy żłóbku Chrystusa Pana. 7. Stawienie Pana Jezusa w kościele. 8. Pokłon mędrców. 9. Ucieczka do Egiptu. 10. Dwunastoletni Jezus w kościele. 12. Chrzest P. Jezusa. 14) Pierwszy cud Pana Jezusa. 18. Cuda P. Jezusa w Kafarnaum. 23. Młodzieniec w Naim. 29. Burza na morzu. 39. Jezus miłośnik dzieci. 64. Baranek Wielkanocny. 65. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament. 67. Śmiertelna trwoga P. Jezusa na górze oliwnej. 58. Pojmanie P. Jezusa. 70. Rospacz Judasza. 72. P. Jezus biczowany, cierniem ukoronowany i na śmierć skazany. 73. P. Jezus dźwiga ciężki krzyż. Ukrzyżowanie. 74. Siedm ostatnich słów P. Jezusa i śmierć. 75. Jezus do grobu złożony. 76. Zmartwychwstanie P. Jezusa. 79. Pan Jezus ukazuje się apostołom i ustanawia Sakrament pokuty. 81. Wniebowstąpienie. 82. Zesłanie Ducha św.

e) Okolicznościowe wyjaśnianie czasów liturgicznych i znaczenia Świąt i Uroczystości kościelnych.

KLASA DRUGA. Trzeci i czwarty rok nauki.

a) Pouczenie o obowiązkach chrześcijańskich i szkolnych, o słuchaniu Mszy ś., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają, przygotowanie do spowiedzi i komunii.

b) Znajome modlitwy dzieci powtórzą, — a wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei i miłości, aktu skruchy, Modlitwy zwanej Odnowieniem przymierza Chrztu św., Modlitwy do św. Patrona, do Najśw. Panny, do ś. Józefa.

c) Nauka religii. Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez większy katechizm Deharba z pominięciem pytań mniej przystępnych tudzież oznaczonych boczną linijką. Katecheta rozłoży materyał katechizmowy w ten sposób, aby w przeciągu dwóch lat cały katechizm ukończył. Uczniowie trzeciego i czwartego roku szkolnego słuchają nauki razem. W pierwszym roku weźmie katecheta z uczniami obydwóch grup z katechizmu; Skład apostolski i dziesięcioro Bożego przykazania; pięć przykazań kość., w drugim: naukę o grzechu i cnocie, o łasce, Sakramentach i modlitwie. W czasie wielkanocnym przygotuje katecheta dzieci trzeci rok uczęszczające do pierwszej spowiedzi z 4. roku do I. Kom. św.

d) *Historya biblijna.* Uczniowie trzeci i czwarty rok uczęszczający słuchają opowiadań z historyi biblijnej razem; pierwszego roku historyi starego testamentu, w drugim roku dziejów nowego. Wiele z przytoczonych powieści może katecheta uwzględnić przy nauce katechizmu; powtórzy znane dzieciom powieści dodając następujące:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 12. Wiara i gościnność Abrahama. 14. Izaaka narodzenie. 16. Ezaw i Jakób. 17. Ucieczka Jakóba. 18. Powrót Jakóba. 19—28. Historya Józefa. 30—45. Historya Mojżesza. 46. Wejście do Ziemi obiecanej. 49. Samuel. 50. Saul. 51—55. Król Dawid. 59—62. Król Salomon. 63. Podział królestwa. 65. Prorok Eliasz.

Z nowego testamentu: 11. Jan poprzednik P. Jezusa. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 21. Kazanie na Górze. 22. Sługa setnika. 30. Córka Jaira i chora niewiasta 32. Ścięcie św. Jana. 33. Nasycenie 5000 mężów. 42. Miłosierny Samarytanin. 45. Syn marnotrawny. 52. Faryzeusz i celnik. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 59. Uroczysty wjazd do Jerozolimy. 55. Pan Jezus ustanawia N. Sakrament. 69. Pan Jezus przed Annaszem i Kaifaszem. 71. Pan Jezus przed Piłatem i Herodem. 77. Pan Jezus ukazuje się Maryi Magdalenie i Piotrowi. 78. Pan Jezus ukazuje się dwom uczniom idącym do Emaus. 80. Pan Jezus powierza św. Piotrowi najwyższy urząd. 94. Ananiasz i Safira.

e) W każdą sobotę odczytanie i wyjaśnienie ewanielii, pouczenie okolicznościowe o czasie liturgicznym, i następujących świętach i uroczystościach.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA TRZECIA. Piąty i szósty rok nauki.

a) W pierwszych godzinach szkolnych pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, w szczególności o pobożnem słuchaniu Mszy św., zachowaniu porządku dziennego, wyznaczenie w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed nauką i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi i do komunii św.

b) Oprócz znajomych modlitw z poprzedzającego roku, dzieci wyuczą się następujących: Pamiętaj o Najświętsza Panno Maryo &, modlitw na uczczenie tajemnic Bożych i czci Świętych Pańskich, przepisanych na każdy dzień tygodnia. Nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św. tudzież sposobem odmawiania godzinek o Niepokalanem Poczęciu N. M. P.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary, obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez katechizm większy Deharba z uwzględnieniem i pytań oznaczonych linijką boczną. Katecheta rozłoży materyał katechizmowy na dwa lata; w pierwszym roku weźmie skład Apostolski, dziesięć przykazań Bożych i pięć przykazań kościelnych, w następnym naukę o łasce Bożej, Sakramentach św., modlitwie. — Uczniowie 5. i 6. roku nauki uczą się wspólnie.

d) Historya biblijna. Uczniowie 5 i 6 rok uczęszczający do szkoły słuchają opowiadań z historyi biblijnej razem; w pierwszym roku starego testamentu, w następnym nowego. Każdego roku powtórzą znane powieści a nauczą się następujących:

Ze starego testamentu: 11. Zgodliwość Abrahama. 13. Zniszczenie Sodomy i Gomory. 56. Proroctwo Dawida o Odkupicielu. 57. Rokosz Absalona. 58. Śmierć Dawida. 62. Świetność i śmierć Salomona. 67. Elizeusz. 68. Eliasz. 69. Tobiasz. 76. Judyta. 77. Daniel. 83. Estera. 85. Śmierć Eleazara.

Z nowego testamentu: 24. Poselstwo Jana św. 25. Magdalena. 35. Niewiasta Kananejska. 44. P. Jezus pasterz dobry. 46. Nielitościwy bogacz i ubogi Łazarz. 47. Ślepy od urodzenia. 55. Robotnicy w winnicy. 61. Ofiara wdowy. 64. Męka Chrystusa Pana dokładniej. 82. Wybór Macieja Apostoła. 83. Uzdrowienie chorego. 86. Wybór Dyakonów; św. Szczepan. 87. Sakrament Bierzmowania. 88. Nawrócenie Szawła. 89. Eneasz i Tabita. 90. Korneliusz. 91. Piotr w więzieniu. Podróż św. Pawła (w skróceniu).

e) W każdą sobotę odczytanie i wyjaśnienie ewanielii, pouczenie okolicznościowe o czasie liturgicznym i następujących świętach i uroczystościach.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych czteroklasowych czyli o czterech nauczycielach.

Wymiar nauki.

	Klasa pierwsza		Klasa druga	Klasa trzecia	Klasa czwarta	
	Oddział I. 1 r. nauki	Oddział II. 2 r. nauki	3 rok nauki	4 rok nauki	Oddział I. 5 r. nauki	Oddział II. 6 r. nauki
Podług planu normalnego z r. 1875	1	1	2	2	2	2

KLASA PIERWSZA. Oddział I. — pierwszy rok nauki szkolnej.

(Jak w planie poprzednim dla dzieci 1. rok uczęszczających).

Oddział II. — drugi rok nauki szkolnej.

(Jak w planie poprzednim dla dzieci 2. rok uczęszczających).

KLASA DRUGA. Trzeci rok nauki szkolnej.

a) Pouczenie o obowiązkach chrześć. i szkolnych, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielelem tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) Dzieci mają się nauczyć w przeciągu roku następujących modlitw jak: Modlitwa pańska, Pozdrowienie Anielskie, Skład Apostolski, wzbudzenia Dobrej intencyi, Dziesięcioro Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł Pański, Modlitwy przed i po obiedzie, — przed i po nauce, — modlitwy do N. Panny.

c) Nauka religii. Wyjaśnienie składu apostolskiego, przykazań Bożych i kościelnych, na podstawie katechizmu Deharba z opuszczeniem pytań przeznaczonych dla wyższego stopnia nauki a oznaczonych boczną linijką. W czasie wielkanocnym przysposobienie dzieci do pierwszej spowiedzi.

d) Historya biblijna: Powtórzenie opowiadań biblijnych już znanych z dodaniem następujących:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 10. Powołanie Abrahama. 11. Zgodliwość Abrahama. 12. Wiara i gościnność Abrahama. 14. Izaaka narodzenie i ofiarowanie. 16. Ezaw i Jakób. 17. Ucieczka Jakóba. 11—28. Historya Józefa. 30. Mojżesz. 31. Ucieczka Mojżesza. 32. Krzak gorejący. 33. Cuda w Egipcie. 34. Baranek wielkanocny i wyjście z Egiptu. 35. Przejście przez czerwone morze. 37. Dziesięcioro przykazań na górze Synai. 45. Ostatnie upomnienie i śmierć Mojżesza. 46. Wejście do ziemi obiecanej. 49. Samuel. 50. Saul. 51, 52, 55, 58. Dawid. 59. Salomon. 61. Budowa kościoła. 63. Podział królestwa.

e) Każdej soboty odczytanie i wyjaśnienie ewanielii niedzielnej, pouczenie okolicznościowe o znaczeniu świąt i uroczystości, i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA TRZECIA. Czwarty rok nauki szkolnej.

a) Pouczenie o obowiązkach chrześć. i szkolnych, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci używać mają. Przygotowanie do spowiedzi. Po wielkanocy do I. Kom. św.

b) Znajome modlitwy dzieci powtórzą i wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei, miłości, — skruchy, Modlitwy zwanej odnowieniem przymierza chrztu św., Modlitw do św. Patrona, do N. Panny, do św. Józefa.

c) Nauka religii. Nauka o grzechu i cnocie, o łasce Bożej, Sakramentach św. i modlitwie na podstawie katechizmu Deharba, z opuszczeniem jednak pytań przeznaczonych dla stopnia wyższego nauki a oznaczonych linijką prostopadłą.

d) Historya biblijna. Powtórzenie opowiadań biblijnych znanych z dodaniem następujących:

Z nowego testamentu: 1. Zwiastowanie narodzenia św. Jana. 4. Narodzenie św. Jana. 7. Stawienie P. Jezusa w kościele. 11. Jan poprzednik P. Jezusa. 18. Cuda Pana Jezusa w Kafarnaum. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 22. Sługa setnika. 26. Człowiek przez 38 lat niemocą złożony. 33. Nasycenie 5000 mężów. 36. P. Jezus przyobiecuje Piotrowi św. Najwyższą władzę. 37. Przemienienie P. Jezusa. 40. Władza kluczów udzielona Apostołom. 42. Przykazanie miłości. Samarytanin. 45. Syn marnotrawny. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 57. Pan Jezus przepowiada swoją mękę i śmierć. 59. Uroczysty wjazd do Jerozolimy. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament. 66. Pan Jezus przepowiada zaparcie się Piotra. 69. P. J. przed Annaszem, Kaifaszem. 70. Rozpacz Judasza. 71. Zaparcie się Piotra. P. Jezus przed Piłatem i Herodem. 74. Siedm słów Chrystusa Pana. 78. P. Jezus ukazuje się dwom uczniom idącym do Emaus.

e) Każdej soboty odczytanie ewanielii niedzielnej, rozbiór i wyjaśnienie tekstu połączone z krótką nauką, pouczenie okolicznościowe o świętach i uroczystościach następujących i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA CZWARTA. Piąty i szósty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach szkolnych pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych; w szczególności o pobożnem słuchaniu Mszy św., zachowaniu porządku dziennego, wyznaczenie w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) Oprócz znajomych modlitw z poprzedzających lat, wyuczą się dzieci następujących: Pamiętaj o Najśw. Panno, modlitw na uczczenie tajemnic Bożych i czci świętych Pańskich, przepisanych na każdy dzień tygodnia. Nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św.

c) Nauka religii. Nauki wiary, obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez katechizm większy Deharba z uwzględnieniem już pytań oznaczonych linią prostopadłą. Katecheta rozłoży materyał na dwa lata w ten sposób, że w pierwszym roku weźmie naukę: o składzie apostolskim, o przykazaniach Bożych i kość.

w następnym: o grzechu i cnocie, o łasce Bożej, Sakramentach, modlitwie. Uczniowie 5. i 6. roku nauki uczą się wspólnie.

d) Historya biblijna. Uczniowie 5. i 6. roku z nauki szkolnej słuchają opowiadań biblijnych razem; w pierwszym roku powieści ze starego testamentu, w następnym z nowego. Katecheta powtórzy znajome powieści dodając następujące:

Ze starego testamentu: 13. Zniszczenie Sodomy i Gomory. 29. Job cierpliwy. 51—58. Historya Dawida. 59—62. Historya Salomona. 64. Bóg wzbudza proroków. Eliasz. 67. Prorok Elizeusz. 68. Jonasz. 69. Tobiasz. 77. Daniel w niewoli babilońskiej. 82. Powrót z niewoli. 83. Estera. 85. Śmierć męczeńska Eleazara. 86. Śmierć męczeńska braci Machabejczyków. 88. Ostatnie czasy przed Chrystusem.

Z nowego testamentu: 21. Kazanie na górze. 24. Poselstwo Jana św. 25. Magdalena. 28. P. Jezus naucza z łodzi, siedm podobieństw o królestwie niebieskiem. 32. Ścięcie św. Jana. 47. Nielitościwy bogacz i ubogi Łazarz. 47. Ślepy od urodzenia. 63. O sądzie ostatecznym. 64—81. Historya męki, zmartwychwstania, wniebowstąpienia Pana Jezusa. 82. Wybór Macieja Apostoła. 83. Uzdrowienie chorego. 86. Wybór dyakonów. Św. Szczepan. 87. Sakrament Bierzmowania. 88. Nawrócenie Pawła ś. 89. Eneasz i Tabita. 90. Korneliusz. 92. Podróże św. Pawła w skróceniu.

e) W każdą sobotę odczytanie ewanielii niedzielnej, rozbiór i wyjaśnienie tekstu połączone z krótką nauką; pouczenie okolicznościowe o znaczeniu świąt i uroczystości i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych pięcioklasowych.

Wymiar godzin.

	Klasa pierwsza		Klasa druga	Klasa trzecia	Kl. czwarta	Klasa piąta
	1. rok nauki	2. rok nauki	3. rok nauki	4. rok nauki	5. rok nauki	6. rok nauki
Podług planu normalnego z r. 1875	1	1	2	2	2	2

KLASA PIERWSZA. *Pierwszy i drugi rok nauki szkolnej.*

a) W porozumieniu z nauczycielem wdrożyć należy młodzież do porządku szkolnego, do skupienia uwagi i spokoju, przestrzegania przepisanego porządku, akuratności, skromności i przyzwoitości, uległości, używając pokazywania, ćwiczenia, przyzwyczajenia i przykładu.

b) Nauka religii ma stósownie z tradycyą kościoła ograniczyć się na wyuczeniu dzieci znaku Krzyża św., Modlitwy Pańskiej, Pozdrowienia Anielskiego, Składu Apostolskiego i dziesięciu przykazań Boskich. Staraniem katechety będzie wyuczyć dzieci sposobu zachowania się wśród modlitwy, składania rąk, żegnania się, wygłaszania słów modlitwy powoli, wyraźnie i głośno, z uwagą i uszanowaniem i z myślą o Bogu. Wyjaśnienia, które katecheta będzie uważał podać dzieciom za potrzebne, mają być krótkie, przystępne, dzieciom zrozumiałe. Z przykładu starszych uczniów modlących się i samego katechety, z ich pobożnego zachowania się w czasie modlitwy i w kościele

podczas Mszy św., mają się dzieci uczyć przeczuwać Majestat Boga i Jego ku ludziom miłość i dobroć, która w ich sercu ku Bogu miłość i uwielbienie rozbudzi. Wygłaszanie wzorowe modlitw przez katechetę i starszych uczniów a powtarzanie przez dzieci młodsze jest także środkiem, którym się katecheta posługiwać będzie.

c) Historya biblijna: Z historyi biblijnej następujące opowiadania mają być uwzględnione:

Ze starego testamentu: 1. Stworzenie świata. 2. Stworzenie aniołów. 3. Stworzenie pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszych rodziców. 5. Kara za grzech i obietnica Zbawiciela. 6. Kain i Abel. 7. Potop. 8. Ofiara Noego.

Z nowego testamentu: 2. Zwiastowanie Narodzenia P. Jezusa. 3. Najśw. Panna odwiedza Elżbietę. 4. Narodzenie P. Jezusa. 8. Pokłon Mędrców ze Wschodu. 9. Ucieczka do Egiptu. 10. Dwunastoletni Jezus w Kościele. 12. Chrzest P. Jezusa. 14. Pierwszy cud P. Jezusa. 23. Młodzieniec z Naim. 29. Burza na morzu. 39. P. Jezus miłośnik dzieci. 64. Baranek wielkanocny. 67. Pan Jezus na górze Oliwnej. 68. Pojmanie Pana Jezusa. 72. Pan Jezus biczowany, cierniem ukoronowany i na śmierć skazany. 73. Pan Jezus ukrzyżowany. 74. P. Jezus umiera. 75. P. Jezus do grobu złożony. 76. Zmartwychwstanie P. Jezusa. 79. P. Jezus ukazuje się wszystkim Apostołom. 81. Wniebowstąpienie Pana Jezusa. 82. Zesłanie Ducha św.

d) Okolicznościowe pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości.

e) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA DRUGA. Trzeci rok nauki szkolnej.

a) Na wstępie roku pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o nabożnem słuchaniu Mszy św. ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) Modlitwy, których się dzieci mają wyuczyć, są następujące: Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, Skład Apostolski, Obudzenie Dobrej intencyi, Dziesięcioro Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł Pański, Modlitwy przed i po jedzeniu, przed i po nauce, Modlitwy do Najświętszej Panny.

c) Nauka religii. Prawdy wiary i obyczajów, i środki zbawienia objęte mniejszym katechizmem Deharba.

Katechizm powinien być brany w połączeniu z biblijną historyą.

d) Historya biblijna. Dzieci powtórzą opowiadania z zeszłego roku i nauczą się następujących powieści:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 10. Powołanie Abrahama. 14. Izaaka narodzenie i ofiarowanie. 16. Ezaw i Jakòb. 19, 28. Historya Józefa. 30. Mojżesz. 31. Ucieczka Mojżesza. 32. Krzak gorejący. 33. Cuda w Egipcie. 34. Baranek Wielkanocny i wyjście z Egiptu. 35. Przejście przez morze czerwone. 37. Bóg daje dziesięcioro przykazań na górze Synaj. 45. Ostatnie upomnienie i śmierć Mojżesza. 46. Wejście do ziemi obiecanej.

Z nowego testamentu: 1. Zwiastowanie narodzenia św. Jana. 4. Narodzenie św. Jana. 6. Pasterze przy Narodzeniu P. Jezusa. 7. Stawienie P. Jezusa w kościele. 11. Jan

poprzednik P. Jezusa. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 22. Sługa setnika. 33. Nasycenie pięciu tysięcy mężów. 37. Przemienienie P. Jezusa. 39. Pan Jezus ustanawia Przenajśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 69. P. Jezus przed Annaszem i Kaifaszem. 70. Rozpacz Judasza. 71. P. Jezus przed Piłatem i Herodem. 78. Pan Jezus ukazuje się dwom uczniom idącym do Emaus.

e) Okolicznościowe wyjaśnienie świąt i uroczystości, i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA TRZECIA. Czwarty rok nauki szkolnej.

a) Pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają.

b) Znajome modlitwy dzieci powtórzą i wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei, miłości, Aktu skruchy, Modlitwy zwanej Odnowieniem przymierza Chrztu św., Modlitw do św. Patrona, do Najśw. Panny, do św. Józefa.

c) Nauka religii: Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez większy katechizm Deharba z pominięciem miejsc linijką boczną oznaczonych. W czasie Wielkanocnym przysposobienie dzieci do spowiedzi i Kumunii św.

d) Historya biblijna. Powtórzenie opowiadań z roku przeszłego i wyuczenie następujących:

Ze starego testamentu: 12. Wiara i gościnność Abrahama. 17. Ucieczka Jakóba. 18. Powrót Jakóba. 19—28. Historya Józefa. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu). 46. Wejście do ziemi obiecanej. 47. Sędziowie. 49. Samuel. 50. Saul. 51. Dawid pasterz. 52. Walka Dawida z Goliatem. 55. Dawid król. 58. Śmierć Dawida. 59. Modlitwa i wyrok Salomona. 61. Budowanie i poświęcenie kościoła. 62. Świetność i śmierć Salomona. 63. Podział królestwa.

Z nowego testamentu: 18. Cuda P. Jezusa w Kafarnaum. 26. Człowiek przez 38 lat niemocą złożony. 36. Pan Jezus przyobiecuje Piotrowi najwyższą władzą. 40. Władza kluczów udzielona Apostołom. 42. Przykazanie miłości. Samarytanin. 45. Syn marnotrawny. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 57. P. Jezus przepowiada swoją mękę i śmierć. 59. Uroczysty wjazd do Jerozolimy. 64. Baranek Wielkanocny. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 66. Jezus przepowiada zaparcie się Piotra. 70. Zaparcie się Piotra. Siedm słów Chrystusa. 77. P. Jezus powierza Piotrowi najwyższy urząd pasterski. 94. Ananiasz i Safira.

e) W każdą sobotę odczytanie ewanieliiprzeznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie tekstu połączone z krótką nauką, pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA CZWARTA. Piąty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach szkolnych pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, w szczególności o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dzien-

nego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześć., tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi i Komunii św.

b) Oprócz znajomych wyuczą się dzieci modlitw następujących: Pamiętaj o Najdobrotliwsza Panno, Modlitw na uczczenie tajemnic Bożych i Świętych Pańskich, przepisanych na każdy dzień tygodnia, nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św.

c) Nauka religii. Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez katechizm większy Deharba z uwzględnieniem pytań pominiętych w zeszłym roku.

d) Historya biblijna. Powtórzenie opowiadań znanych z dodaniem następujących:

Ze starego testamentu: 11. Zgodliwość Abrahama. 13. Zniszczenie Sodomy. 19—28. Historya Józefa. 29. Job cierpliwy. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu). 46. Wejście do ziemi obiecanej. 51—58. Historya Dawida. 49—62. Salomon. 64. Bóg wzbudza proroków. Prorok Eliasz. 67. Prorok Elizeusz. 68. Jonasz. 69. Tobiasz. 77. Daniel w niewoli babilońskiej. 82. Powrót z niewoli. 83. Estera. 87. Śmierć Elezeara. Śmierć męczeńska braci Machabejczyków. 88. Ostatnie czasy przed Chrystusem.

Z nowego testamentu: 21. Kazanie na górze. 24. Poselstwo św. Jana. 25. Magdalena pokutnica. 28. P. Jezus naucza z łodzi, siedm podobieństw o królestwie niebieskiem. 32. Ścięcie św. Jana. 45. Ślepy od urodzenia. 63. O sądzie ostatecznym. 64—81. Historya męki, zmartwychwstania i wniebowstąpienia Chrystusa P. 82. Wybór apostoła Macieja. 83. Sakrament Bierzmowania. 88. Nawrócenie Szawła. 89. Eneasz i Tabita. 90. Korneliusz. 92. Podróże św. Pawła (w skróceniu).

e) W każdą sobotę odczytanie ewanielii wyznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie tekstu połączone z krótką nauką, pouczenie okolicznościowe o znaczeniu świąt i uroczystości i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA PIĄTA. Szósty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego pouczenie o obowiązkach chrześcijańskich i szkolnych, o słuchaniu Mszy św. Ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi i Komunii świętej.

b) Modlitwy znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku, ułożonym przez katechetę.

c) Powtórzenie okolicznościowe artykułów wiary i prawideł obyczajów, tudzież nauki o sakram. św. i modlitwie na podstawie katechizmu Deharba.

d) Opowiadanie z dziejów biblijnych starego przymierza, w pierwszem a nowego w drugiem półroczu z uwzględnieniem okolicznościowem artykułów wiary i prawideł moralności wyłożonych w katechizmie, tudzież według potrzeby z uwzględnieniem wyjaśnień geograficznych i powszechno-dziejowych dla utrzymania styczności z przedmiotami szkolnymi, z użyciem, gdzie tego potrzeba, map jak: Egiptu, półwyspu Synaj-

skiego, Palestyny, rycin uzmysławiających, przedmioty bibl. jak: Przybytek pański, arka przymierza, lub graficznego przedstawienia.

e) *Exhorta w sobotę po południu.* Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadających, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5 do 10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych sześcioklasowych.

Wymiar godzin.

	Kl. pierwsza	Klasa druga	Klasa trzecia	Kl. czwarta	Klasa piąta	Klasa szósta
	1. rok nauki	2. rok nauki	3. rok nauki	4. rok nauki	5. rok nauki	6. rok nauki
Podług planu normalnego	2	2	2	2	2	2

KLASA PIERWSZA. Pierwszy rok nauki szkolnej.

a) W porozumieniu z nauczycielem wdrożyć należy młodzież do porządku szkolnego, do skupienia, uwagi i spokoju, przestrzegania przepisanego porządku, akuratności, skromności i przyzwoitości, uległości, używając do tego pouczenia, ćwiczenia, przyzwyczajania i przykładu.

b) Nauka religii ma stósownie z tradycyą kościoła ograniczyć się na wyuczeniu dzieci znaku Krzyża św., Modlitwy pańskiej, Pozdrowienia Anielskiego, Składu Apostolskiego i dziesięciu przykazań Bożych. Staraniem będzie katechety wyuczyć dzieci sposobu zachowania się wśród modlitwy, składania rąk, żegnania się, wygłaszania słów modlitwy powoli, wyraźnie i głośno, z uwagą, uszanowaniem i z myślą o Bogu. Wyjaśnienia, które podać dzieciom katecheta będzie uważał za potrzebne, mają być krótkie, przystępne, dzieciom zrozumiałe. Z przykładu starszych uczniów modlących się i samegoż katechety, z ich pobożnego zachowania się w czasie modlitwy i w kościele podczas Mszy św., mają się dzieci uczyć przeczuwać Majestat Boga i Jego ku ludziom miłość i dobroć, która w ich sercu miłość i uwielbienie ku Bogu rozbudzi. Wygłaszanie wzorowe modlitw przez katechetę i starszych uczniów, a powtarzanie przez dzieci jest także środkiem, którym się katecheta posługiwać będzie.

c) *Historya biblijna.* Z historyi biblijnej następujące opowiadania mają być uwzględnione.

Ze starego testamentu: 1. Stworzenie świata. 3. Stworzenie pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszych rodziców. 5. Kara za grzech i obietnica Zbawiciela. 6. Kain i Abel. 7. Potop. 8. Ofiara Noego.

Z Nowego testamentu: 2. Zwiastowanie Narodzenia Pana Jezusa. 3. Najświęt. Panna odwiedza Elżbietę. 4. Narodzenie P. Jezusa. 6. Pasterze w stajence Betleemskiej. 8. Pokłon mędrców. 9. Ucieczka do Egiptu. 10. Dwunastoletni Jezus w kościele. 12. Chrzest P. Jezusa. 13. Pierwszy cud Pana Jezusa. 23. Młodzieniec z Naim. 29. Burza na morzu. 39. Pan Jezus miłośnik dzieci. 64. Baranek Wielkanocny. 67. Pan Jezus na górze Oliwnej. 68. Pojmanie Pana Jezusa. 72. Jezus biczowany, cierniem ukorono-

wany i na śmierć skazany. 73. Pan Jezus ukrzyżowany. 74. Pan Jezus umiera. 75. Pan Jezus do grobu złożony. 76. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. 79. Pan Jezus ukazuje się wszystkim Apostołom. 81. Wniebowstąpienie Pana Jezusa. 82. Zesłanie Ducha świętego.

d) Okolicznościowe pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości.

e) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA DRUGA. Drugi rok nauki szkolnej.

a) Na wstępie roku pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których w ciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) Modlitwy, których się mają dzieci wyuczyć, są następujące: Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, Skład Apostolski, Dziesięcioro Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł Pański, Modlitwy przed i po jedzeniu, przed i po nauce, Modlitwy do Najświętszej Panny Maryi.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów, i środki zbawienia objęte mniejszym katechizmem Deharba. Katechizm powinien być brany w połączeniu z biblijną historyą.

d) *Historya biblijna.* Dzieci powtórzą opowiadania z przeszłego roku, i nauczą się następujących powieści:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 10. Powołanie Abrahama. 12. Wiara i gościnność Abrahama. 14. Izaaka narodzenie i ofiarowanie. 16. Ezaw i Jakób. 19—28. Historya Józefa. 30. Mojżesz. 31. Ucieczka Mojżesza. 32. Krzak gorejący. 33. Cuda w Egipcie. 34. Baranek Wielkanocny i wyjście z Egiptu. 35. Przejście przez morze Czerwone. 37. Bóg daje dziesięcioro przykazań na górze Synaj. 45. Ostatnie upomnienie i śmierć Mojżesza. 46. Wejście do ziemi obiecanej.

Z nowego testamentu: 1. Zwiastowanie Narodzenia św. Jana. 4. Narodzenie św. Jana. 6. Pasterze podczas Narodzenia P. J. 7. Stawienie P. Jezusa w Kościele. 11. Jan poprzednik P. Jezusa. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 22. Sługa setnika. 33. Nasycenie 5. tysięcy mężów. 37. Przemienienie P. Jezusa. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 69. Pan Jezus przed Annaszem i Kaifaszem. 70. Rozpacz Judasza. 71. P. Jezus przed Piłatem i Herodem. 78. P. Jezus okazuje się dwom uczniom idącym do Emaus.

e) Okolicznościowe wyjaśnienie świąt i uroczystości i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA TRZECIA. Trzeci rok nauki szkolnej.

a) Pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają.

b) Znajome modlitwy dzieci powtórzą i wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei, miłości, Aktu skruchy, Modlitwy zwanej Odnowieniem przymierza Chrztu św. Modlitw do św. Patrona, do Najśw. Panny, do św. Józefa.

c) Nauka religii: Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez większy katechizm Deharba, z pominięciem miejsc linijką boczną oznaczonych. W czasie Wielkanocnym przysposobienie dzieci do pierwszej spowiedzi.

d) Historya biblijna. Powtórzenie opowiadań z roku przeszłego, i wyuczenie następujących:

Ze starego testamentu: 11. Zgodliwość Abrahama. 17. Ucieczka Jakóba. 18. Powrót Jakóba. 19—28. Historya Józefa. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu). 46. Wejście do ziemi obiecanej. 47. Sędziowie. 49. Samuel. 50. Saul. 51. Dawid pasterz. 52. Walka Dawida z Goliatem. 55. Dawid król pobożny. 58. Śmierć Dawida. 59. Modlitwa i wyrok Salomona. 61. Budowanie i poświęcenie kościoła. 62. Świetność i śmierć Salomona. 63. Podział królestwa.

Z nowego testamentu: 18. Cuda P. Jezusa w Kafarnaum. 26. Człowiek przez 38 lat niemocą złożony. 36. P. Jezus przyobiecuje Piotrowi najwyższą władzę. 40. Władza kluczów udzielona Apostołom. 42. Przykazanie miłości. Samarytanin. 45. Syn marnotrawny. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 57. P. Jezus przepowiada swoję mękę i śmierć. 59. Uroczysty wjazd do Jerozolimy. 64. Baranek wielkanocny. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 66. Jezus przepowiada zaparcie się Piotra. 67—81. Męka, śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie P. Jezusa. P. Jezus ukazuje się Magdalenie i Piotrowi. 80. P. Jezus powierza Piotrowi najwyższy urząd pasterski. 84. Ananiasz i Safira.

e) W każdą sobotę odczytanie ewanielii przeznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie tekstu, pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości, i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA CZWARTA. Czwarty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach szkolnych pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, w szczególności o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi. W swoim czasie do I. Kom. św.

b) Oprócz znajomych, wyuczą się dzieci modlitw następujących: Pamiętaj o Najśw. Panno, Modlitw na uczczenie tajemnic Bożych i świętych Pańskich, przepisanych na każdy dzień tygodnia, nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św. i sposobem odmawiania go.

c) Nauka religii. Prawdy wiary i obyczajów, i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez katechizm większy Deharba, z uwzględnieniem pytań pominiętych w roku poprzedzającym.

d) *Biblijna historya:* Powtórzenie opowiadań znanych z dodaniem następujących.

Ze starego testamentu: 13. Zniszczenie Sodomy i Gomory. 19—28. Historya Józefa. 29. Job cierpliwy. 19—28. Historya Mojżesza (w skróceniu). 51—58. Historya Dawida. 59—62. Salomon. 63 Podział królewstwa. 64. Bóg wzbudza proroków. Eliasz. 67. Prorok Elizeusz. 68. Jonasz. 69. Tobiasz. 77. Daniel w niewoli babilońskiej. 82. Powrót z niewoli. 83. Estera. 85. Śmierć Eleazara. 86. Śmierć męczeńska braci Machabejczyków. 88. Ostatnie czasy przed Chrystusem.

Z nowego testamentu: 21. Kazanie na górze. 24. Poselstwo Jana św. 25. Magdalena pokutnica. 28. P. Jezus naucza z łodzi, siedm podobieństw o królestwie nieb. 32. Ścięcie św. Jana. 47. Nielitościwy bogacz i ubogi Łazarz. 48. Ślepy od urodzenia. 63. O sądzie ostatecznym. 64—81. Historya męki, zmartwychwstania, wniebowstąpienia Chrystusa P. 82. Wybór Apostoła Macieja. 83. Uzdrowienie chorego. 84. Ananiasz i Safira. 86. Wybór dyakonów. Św. Szczepan. 87. Sakr. bierzmowania. 88. Nawrócenie Szawła. 89. Eneasz i Tabita. 90. Korneliusz. 92. Podróże św. Pawła w skróceniu.

e) W każdą sobotę odczytanie ewanielii wyznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie ewanielii, pouczenie okolicznościowe o znaczeniu świąt i uroczystości i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA PIĄTA. Piąty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego pouczenie o obowiązkach chrześcijańskich i szkolnych, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu roku szkolnego przed i po nauce używać mają; przygotowywanie do spowiedzi i komunii św.

b) Modlitwy znajome z lat poprzedzających odmawiają dzieci codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) Powtórzenie katechizmu Deharba części dogmatycznej, mianowicie o Bogu i jego własnościach, stworzeniu świata, upadku pierwszych ludzi, odkupieniu świata, o Duchu św., kościele, rzeczach ostatecznych, tudzież z części moralnej o przykazaniach Bożych i kościelnych.

d) Opowiadania z dziejów bibl. starego testamentu uwzględniając wypadki będące w związku z artykułami wiary znanymi dzieciom z katechizmu, mianowicie tych, które odnoszą się do (są figurami) Zbawiciela świata, tudzież o ile pojętność uczniów i czas pozwoli z uwzględnieniem wyjaśnień z zakresu geografii starożytnej odnośnie do tych krajów, które były widownią wypadków w biblii opowiedzianych i z zakresu dziejów powszechnych dla utrzymania styczności z przedmiotami szkolnymi, z użyciem, gdzie tego potrzeba map Egiptu, półwyspu Synajskiego, Palestyny; rycin uzmysławiających przedmioty biblijne jak: przybytku pańskiego, arki przymierza; lub graficznego przedstawienia.

e) Exhorta w sobotę po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadających, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5—10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA SZOSTA. Szósty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenia tych pieśni i modlitw, których dzieci w ciągu tygodnia przed i po nauce używać mają, przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) Modlitwy znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) Powtórzenie z katechizmu Deharba nauki o sprawiedliwości chrześciańskiej, tudzież o łasce Bożej, Sakramentach św. i modlitwie.

d) Opowiadania z dziejów nowego przymierza z uwydatnieniem wypadków życia Zbawiciela, które odnoszą się do artykułów wiary lub prawideł moralności, z uwzględnieniem wyjaśnień geograficznych lub powszechno dziejowych i użyciem do uzmysławiania map, rycin lub graficznego przedstawienia.

e) Exhorta w sobotę po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadającej, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5—10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych siedmioklasowych.

Wymiar nauki.

	Klasa I.	Klasa II	Klasa III.	Klasa IV.	Klasa V.	Klasa VI.	Klasa VII.
	1. rok nauki	2. rok nauki	3. rok nauki	4. rok nauki	5. rok nauki	6. rok nauki	7. rok nauki
Podług planu normalnego	2	2	2	2	2	2	2

KLASA PIERWSZA. Pierwszy rok nauki szkolnej.

a) W porozumieniu z nauczycielem wdrożyć należy młodzież do *porządku szkolnego,* do skupienia, uwagi, spokoju, przestrzegania przepisanego porządku, akuratności, skromności i przyzwoitości, uległości, używając do tego pouczenia, pokazywania, ćwiczenia i przyzwyczajenia, przykładu.

b) *Nauka religii.* Naukę religii ograniczyć należy na wyuczeniu dzieci znaku Krzyża św., Modlitwy pańskiej, Pozdrowienia Anielskiego, Składu apostolskiego, Dziesięciorga przykazań Bożych. Staraniem będzie katechety wyuczyć dzieci sposobu zachowania się wśród modlitwy składania rąk, żegnania się, wygłaszania słów modlitwy powoli, wyraźnie i głośno, z uwagą, uszanowaniem i z myślą o Bogu. Wyjaśnienia, które podać dzieciom katecheta będzie uważał za potrzebne, mają być krótkie, przystępne i dzieciom zrozumiałe. Z przykładu starszych uczniów modlących się i samegoż katechety, z ich pobożnego zachowania się w czasie modlitwy i w kościele podczas Mszy św. mają się uczyć dzieci przeczuwać Majestat Boga, Jego ku ludziom miłość i dobroć, która w ich sercu uwielbienie i miłość ku Bogu wzbudzi. Wygłaszanie wzo-

rowe przez katechetę i starszych uczniów, a powtarzanie przez dzieci jest także środkiem, którym się katecheta posługiwać będzie.

c) *Historya biblijna.* Z historyi biblijnej następujące opowiadania mają być uwzględnione:

Ze starego testamentu: 1. Stworzenie świata. 2. Stworzenie Aniołów. 3. Stworzenie pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszych rodziców. 5. Kara za grzech i obietnica Zbawiciela. 6. Kain i Abel. 7. Potop. 8. Ofiara Noego.

Z Nowego testamentu: 2. Zwiastowanie Narodzenia Pana Jezusa. 3. Najśw. Panna odwiedza Elżbietę. 4. Narodzenie Pana Jezusa. 6. Pasterze przy Narodzeniu Pana Jezusa. 8. Pokłon mędrców ze Wschodu. 9. Ucieczka do Egiptu. 10. Dwunastoletni Jezus w kościele. 12. Chrzest Pana Jezusa. 14. Pierwszy cud Pana Jezusa. 23. Młodzieniec z Naim. 29. Burza na morzu. 39. Pan Jezus miłośnik dzieci. 64. Baranek wielkanocny. 61. Pan Jezus na górze Oliwnej. 68. Pojmanie Pana Jezusa. 72. Pan Jezus biczowany, cierniem ukoronowany i na śmierć skazany. 73. Pan Jezus ukrzyżowany. 74. Pan Jezus umiera. 75. Pan Jezus do grobu złożony. 76. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. 79. Pan Jezus ukazuje się wszystkim Apostołom. 81. Wniebowstąpienie Pana Jezusa. 82. Zesłanie Ducha św.

d) Okolicznościowe pouczenie o znaczeniu *świąt i uroczystości.*

b) Wyuczenie kilku *pieśni kościelnych.*

KLASA DRUGA. Drugi rok nauki szkolnej.

a) Na wstępie roku pouczenie *o obowiązkach chrześc. i szkolnych,* o nabożnem słuchaniu Mszy św.; ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem tych pieśni i modlitw, których w ciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) *Modlitwy,* których się mają dzieci wyuczyć, są następujące: Modlitwa Pań., Pozdrowienie Anielski, Skład Apost., Dobra intencya, Dziesięcioro Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł pański, Modlitwy przed i po jedzeniu, przed i po nauce, Modlitwy do Najśw. Panny.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia objęte mniejszym katechizmem Deharba. Katechizm powinien być brany w połączeniu z historyą biblijną.

d) *Historya biblijna.* Powtórzenie powieści znanych z dodaniem następujących:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 10. Powołanie Abrahama. 12. Wiara i gościnność Abrahama. 14. Izaaka narodzenie i ofiarowanie. 16. Ezaw i Jakób. 19—28. Historya Józefa. 30. Mojżesz. 31. Ucieczka Mojżesza. 32. Krzak gorejący. 23. Cuda w Egipcie. 34. Baranek wielkanocny i wyjście z Egiptu. 45. Przejście przez czerwone morze. 37. Bóg daje dziesięć przykazań na górze Synaj. 45. Ostatnie upomnienia, i śmierć Mojżesza. 46. Wejście do ziemi obiecanej.

Z nowego testamentu: 1. Zwiastowanie narodzenia św. Jana. 4. Narodzenie św. Jana. 7. Stawienie P. Jezusa w kościele. 11. Jan poprzednik Chrystusa. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 22. Sługa setnika. 33. Nasycenie pięciu tysięcy mężów. 37. Przemienienie P. Jezusa. 65. Pan Jezus ustanawia Przenajśw. Sakrament

i przepowiada zdradę Judasza. 69. P. Jezus przed Annaszem i Kaifaszem. 70. Rozpacz Judasza. 71. P. Jezus przed Piłatem i Herodem. 78. P. Jezus ukazuje się dwom uczniom idącym do Emaus.

e) Okolicznościowe wyjaśnienie *świąt i uroczystości* i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów.

KLASA TRZECIA. Trzeci rok nauki szkolnej.

a) Na początku roku pouczenie *o obowiązkach chrześć. i szkolnych,* o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześć. tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) Znajome *modlitwy* dzieci powtórzą i wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei i miłości, Aktu skruchy, Modlitwy zwanej Odnowieniem przymierza chrztu św., Modlitwy do św. Patrona, do Najśw. Panny, do św. Józefa.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez większy katechizm Deharba z pominięciem miejsc linijką boczną oznaczonych. W czasie wielkanocnym przysposobienie dzieci do pierwszej spowiedzi.

d) *Historya biblijna:* Powtórzenie opowiadań z roku przeszłego i wyuczenie następujących:

Ze starego testamentu: 11. Zgodliwość Abrahama. 17. Ucieczka Jakóba. 18. Powrót Jakóba. 19—28. Historya Józefa. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu). 47. Sędziowie. 49. Samuel. 50. Saul. 51. Dawid pasterz. 52. Walka Dawida z Goliatem. 55. Dawid, król pobożny. 58. Smierć Dawida. 59. Modlitwa i mądry wyrok Salomona. 62. Podział królestwa.

Z nowego testamentu: Cuda P. Jezusa w Kafarnaum. 26. Człowiek przez 38 lat niemocą złożony. 36. Pan Jezus przyobiecuje Piotrowi najwyższą władzę. 40. Władza kluczów udzielona Apostołom. 42. Przykazanie miłości. Samarytanin. 45. Syn marnotrawny. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 57. Pan Jezus przepowiada swoję mękę i śmierć. 59. Uroczysty wjazd do Jerozolimy. 64. Baranek wielkanocny. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 66. P. Jezus przepowiada zaparcie się Piotra. 67.—81. Męka, śmierć, zmartwychwstanie, wniebowstąpienie P. Jezusa. 80. Pan Jezus powierza Piotrowi najwyższy urząd pasterski. 84. Ananiasz i Safira.

e) W każdą sobotę *odczytanie ewanielii* przeznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie tekstu, pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku *pieśni kościelnych.*

KLASA CZWARTA. Czwarty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach szkolnych *pouczenie o obowiązkach chrześć. i szkolnych*; w szczególności: o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześć., tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi. W swoim czasie do I. kom. św.

b) Oprócz znajomych wyuczą się dzieci *modlitw następujących*: Pamiętaj o Najdobrot. Panno, Modlitw na uczczenie tajemnic Bożych i świętych Pańskich, przepisanych na każdy dzień tygodnia; nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św. i sposobem odmawiania go.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez katechizm większy Deharba w uwzględnieniem pytań pominiętych w roku poprzedzającym.

d) *Historya biblijna.* Powtórzenie opowiadań znanych a wyuczenie następujących: *Ze starego testamentu:* 13. Zniszczenie Sodomy i Gomory. 19—28. Historya Józefa. 29. Job cierpliwy. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu). 46, 51—58. Historya Dawida. 59—62. Salomon. 64. Bóg wzbudza proroków. Eliasz. 67. Prorok Elizeusz. 68. Jonasz. 69. Tobiasz. 77. Daniel w niewoli babilońskiej. 82. Powtót z niewoli. 83. Estera. 85. Śmierć Eleazara. 86. Śmierć męczeńska braci Machabejczyków. 88. Ostatnie czasy przed Chrystusem.

Z nowego testamentu: 21. Kazanie na górze. 24. Poselstwo św. Jana. 25. Magdalena pokutnica. 28. P. Jezus naucza z łodzi, siedm podobieństw o królestwie niebieskiem. 32. Ścięcie św. Jana. 47. Nielitościwy bogacz i ubogi Łazarz. 48. Ślepy od urodzenia. 57. P. Jezus przepowiada swoję mękę i śmierć. 63. O sądzie ostatecznym. 64—81. Historya męki, zmartwychwstania i wniebowstąpienia Chrystusa. 82. Wybór Apostoła Macieja. 83. Uzdrowienie chorego. 84. Ananiasz i Safira. 86. Wybór dyakonów. Święty Szczepan. 87. Sakrament Bierzmowania. 88. Nawrócenie Szawła. 89. Eneasz i Tabita. 90. Korneliusz. 92. Podróże św. Pawła (w skróceniu).

e) W każdą sobotę odczytanie *ewanielii* wyznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie tekstu, pouczenie okolicznościowe znaczenia świąt i uroczystości i łączących się z niemi obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA PIĄTA. Piąty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego; *pouczenie o obowiązkach chrześć. i szkolnych*, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; — przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) *Modlitwy* znajome z lat poprzedzających odmawiają dzieci codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Powtórzenie z katechizmu Deharba* części dogmat. mianowicie nauki o Bogu, jego własnościach, o stworzeniu świata, upadku pierwszych rodziców, o odkupieniu, o Duchu św., o Kościele, o rzeczach ostatecznych.

d) *Opowiadanie z dziejów biblijnych starego testamentu*, z uwydatnieniem tych wypadków, które są w ścisłym związku z artykułami wiary znanymi z katechizmu, mianowicie tych, które odnoszą się do (są figurami) Zbawiciela świata, tudzież o ile pojętność uczniów i czas pozwoli, z uwzględnieniem wyjaśnień z zakresu geografii starożytnej odnośnie do tych krajów, które były widownią wypadków w biblii opowiedzianych

i wyjaśnień z zakresu dziejów powszechnych, z użyciem gdzie tego potrzeba map, jak Egiptu, półwyspu Synajskiego, Palestyny, rycin, przedmioty bibl. uzmysławiających (jak przybytku pańskiego, arki przymierza) lub graficznego przedstawienia.

e) *Exhorta w sobotę* po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadających, tudzież tekstu ewanielii, parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5 do 10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA SZOSTA. Szósty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego: *pouczenie o obowiązkaah chrześciań. i szkolnych,* o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; — przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) *Modlitwy* znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Powtórzenie z katechizmu Deharba* części moralnej, mianowicie nauki o przykazaniach Bożych i kościelnych i chrześć. sprawiedliwości.

d) *Opowiadanie z dziejów nowego przymierza* z uwydatnieniem tych wypadków z życia Zbawiciela, które odnoszą się do artykułów wiary lub prawideł moralności znanych z katechizmu z uwzględnieniem wyjaśnień geograficznych lub powszechnodziejowych i użyciem map, rycin lub graficznego przedstawienia.

e) *Exhorta w sobotę* po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadającej, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5 do 10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA SIODMA. Siódmy rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego *pouczenie o obowiązkach chrześcian. i szkolnych,* o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci używać mają przed i po nauce; przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) *Modlitwy* znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Powtórzenie z katechizmu Deharba* nauki o łasce Bożej, Sakramentach św. i Modlitwie.

d) *Opowiadania i obrazy z dziejów Kościoła św.* szczególniej tych wypadków, które jego Boski początek i posłannictwo najwyraźniej wykazują, tudzież Żywoty świętych mężów i zakonodawców, którzy życiem świątobliwem i pracami swojemi wielkie zasługi w Kościele położyli; w szczególności: Założenie, Rozszerzenie i Prześladowanie Kościoła w państwie rzymskiem, życie, zwyczaje chrześcian: Życie pustelnicze; św. Antoni, Pachomiusz; Ojcowie kościoła; Sobory; Nawrócenie Konstantyna Wielkiego; Wędrówka narodów germańskich i słowiańskich; Rozkrzewienie życia zakonnego; św. Benedykt; Czasy Karola Wielkiego; Grzegorz VII; Wojny krzyżowe; Innocenty III;

św. Franciszek z Assyżu, św. Dominik, św. Tomasz, św. Bonawentura; Sobór Trydencki; św. Ignacy, św. Franciszek Ksawery, św. Franciszek Salezy, św. Karol Boromeusz, św. Józef Kalasanty; Rozkrzewienie wiary w nowszych czasach; Papieże Pius IX i Leon XIII; z uwzględnieniem wyjaśnień koniecznych geograficznych i powszechnodziejowych, z pominięciem pragmatyczności dziejowej i historyi herezyi jako nieodpowiednich dla wieku młodocianego.

e) *Exhortę w sobotę* po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadającej, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5 do 10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach ludowych pospolitych czteroklasowych w miejscowościach, w których wydziałowe lub inne wyższe znajdują się szkoły.

Wymiar godzin.

	Klasa I.	Klasa II.	Klasa III.	Klasa IV.
	1. rok nauki	2. rok nauki	3. rok nauki	4. rok nauki
Podług planu normalnego	2	2	2	2

KLASA PIERWSZA. Pierwszy rok nauki szkolnej.

a) W porozumieniu z nauczycielem wdrożyć należy młodzież do *porządku szkolnego*, do skupienia uwagi i spokoju, przestrzegania przepisanego porządku, akuratności, skromności i przyzwoitości, uległości, używając do tego pouczenia, pokazywania, przyzwyczajenia i przykładu.

b) Nauka religii ma stósownie z tradycyą kościoła ograniczyć się na wyuczeniu dzieci znaku Krzyża św., Modlitwy pańskiej, Pozdrowienia Anielskiego, Składu Apost., i 10 przyk. Boż. Staraniem będzie katechety wyuczyć dzieci sposobu zachowania się wśród modlitwy, składania rąk, żegnania się, wygłaszania słów modlitwy powoli, wyraźnie i głośno, z uwagą, uszanowaniem i myślą o Bogu. Wyjaśnienia, które podać dzieciom katecheta będzie uważał za potrzebne mają być krótkie, przystępne i dzieciom zrozumiałe. Z przykładu starszych uczniów modlących się i samego katechety, z ich pobożnego zachowania się w czasie modlitwy i w kościele podczas Mszy św. mają się dzieci uczyć przeczuwać Majestat Boga, i Jego ku ludziom miłość i dobroć, która w ich sercu miłość i uwielbienie ku Bogu rozbudzi. Wygłaszanie wzorowe przez katechetę i starszych uczniów, a powtarzanie przez dzieci, jest także środkiem, którym się katecheta posługiwać będzie.

c) *Historya biblijna.* Z historyi biblijnej następujące opowiadania mają być uwzględnione:

Ze starego testamentu: 1. Stworzenie świata. 2. Stworzenie Aniołów. 3. Stworzenie pierwszego człowieka. 4. Upadek pierwszych rodziców. 5. Kara za grzech i obietnica Zbawiciela. 6. Kain i Abel. 7. Potop. 8. Ofiara Noego.

Z nowego testamentu: 2. Zwiastowanie narodzenia P. Jezusa. 3. Najśw. Panna odwiedza Elżbietę. 4. Narodzenie P. Jezusa. 6. Pasterze przy narodzeniu P. Jezusa. 8. Pokłon mędrców ze wschodu. 9. Ucieczka do Egiptu. 10. Dwunastoletni Jezus w kościele. 12. Chrzest P. Jezusa. 14. Pierwszy cud P. Jezusa. 23. Młodzieniec z Naim. 29. Burza na morzu. 39. Pan Jezus miłośnik dzieci. 64. Baranek Wielkanocny. 67. Pan Jezus na górze oliwnej. 68. Pojmanie Pana Jezusa. 72. Jezus biczowany, cierniem ukoronowany i na śmierć skazany. 73. Pan Jezus ukrzyżowany. 74. Pan Jezus umiera. 75. Pan Jezus do grobu złożony. 76. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. 79. Pan Jezus ukazuje się Apostołom. 81. Wniebowstąpienie P. Jezusa. 82. Zesłanie Ducha św.

d) Okolicznościowe pouczenie o znaczeniu *świąt i uroczystości.*

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA DRUGA. Drugi rok nauki szkolnej.

a) Na wstępie roku *pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych,* o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyuczenie tych pieśni i modlitw, których w przeciągu tygodnia dzieci przed i po nauce używać mają.

b) *Modlitwy,* których się dzieci mają wyuczyć, są następujące: Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, Skład Apostolski, wzbudzenia dobrej intencyi, dziesięcioro Bożego przykazania, Sześć prawd, Anioł Pański, Modlitwy przed i po jedzeniu, przed i po nauce, Modlitwy do Najśw. P.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów, tudzież środki zbawienia objęte mniejszym katechizmem Deharba.

Katechizm powinien być brany w połączeniu z biblijną historyą.

c) *Historya biblijna.* Dzieci powtórzą opowiadania z przeszłego roku i nauczą się następujących powieści:

Ze starego testamentu: 9. Budowanie wieży Babel. 10. Powołanie Abrahama. 12. Wiara i gościnność Abrahama. 14. Izaaka narodzenie i ofiarowanie. 16. Ezaw i Jakòb. 19—28. Historya Józefa. 30. Mojżesz. 31. Ucieczka Mojżesza. 32. Krzak gorejący. 33. Cuda w Egipcie. 34. Baranek Wielkanocny i wyjście z Egiptu. 35. Przejście przez morze czerwone. 37. Bóg daje dziesięcioro przykazań na górze Synaj. 45. Ostatnie upomnienie i śmierć Mojżesza. 46. Wejście do ziemi obiecanej.

Z nowego testamentu: 1. Zwiastowanie Narodzenia św. Jana. 4. Narodzenie św. Jana. 11. Jan poprzednik P. Jezusa. 19. Obfity połów ryb. 20. Powietrzem ruszony. 22. Sługa setnika. 33. Nasycenie 5000 mężów. 37. Przemienienie P. Jezusa. 64. Baranek Wielkanocny. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 69. Pan Jezus przed Annaszem i Kaifaszem. 70. Rozpacz Judasza. 71. Pan Jezus przed Piłatem i Herodem. 78. Pan Jezus ukazuje się dwom uczniom idącym do Emaus.

e) Okolicznościowe wyjaśnienie *świąt i uroczystości* i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów. f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA TRZECIA. Trzeci rok nauki szkolnej.

a) Na wstępie roku szkolnego. Pouczenie *o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych,* o nabożnem słuchaniu Mszy św.; ułożenie porządku dziennego, w celu wdrożenia

dzieci do życia chrześciańskiego; tudzież w porozumieniu z nauczycielem wyuczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w przeciągu tygodnia przed i po nauce używać mają.

b) Znajome *modlitwy* dzieci powtórzą i wyuczą się w przeciągu roku następujących: Aktów wiary, nadziei, miłości, Aktu skruchy, Modlitwy zwanej Odnowieniem przymierza Chrztu św., Modlitw do św. Patrona, do św. Józefa i Najśw. Panny.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary, obyczajów i środki zbawienia w zakresie wskazanym przez większy katechizm Deharba z pominięciem miejsc linijką boczną oznaczonych. W czasie Wielkanocnym przysposobienie dzieci do pierwszej spowiedzi.

d) *Historya biblijna*: Powtórzenie opowiadań z roku przeszłego i wyuczenie następujących:

Ze starego testamentu: 11. Zgodliwość Abrahama. 17. Ucieczka Jakóba. 18. Powrót Jakóba. 19—28. Historya Józefa. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu) 47. Sędziowie. 49. Samuel. 50. Saul. 51. Dawid pasterz. 52. Walka Dawida z Goliatem. 55. Dawid król pobożny. 58. Śmierć Dawida. 59. Modlitwa i wyrok Salomona. 61. Budowanie i poświęcenie kościoła. 62. Świetność i śmierć Salomona. 63. Podział królestwa.

Z nowego testamentu: 18. Cuda P. Jezusa w Kafarnaum. 26. Człowiek przez 38 lat niemocą złożony. 36. Pan Jezus przyobiecuje Piotrowi najwyższą władzą. 40. Władza kluczów udzielona Apostołom. 42. Przykazanie miłości. Samarytanin. 45. Syn marnotrawny. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 57. P. Jezus przepowiada swoją mękę i śmierć. 59. Uroczysty wjazd do Jerozolimy. 64. Baranek Wielkanocny. 65. P. Jezus ustanawia Najśw. Sakrament i przepowiada zdradę Judasza. 66. Jezus przepowiada zaparcie się Piotra. 70. Zaparcie się Piotra. Siedm słów Chrystusa. 77. Pan Jezus pokazuje się Magdalenie i Piotrowi. 79. Pan Jezus ukazuje się wszystkim Apostołom i ustanawia św. Sakrament pokuty. 80. P. Jezus powierza Piotrowi najwyższy urząd pasterski. 84. Ananiasz i Safira.

e) W każdą sobotę *odczytanie ewanielii* przeznaczonej na niedzielę następującą, wyjaśnienie tekstu, pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości i połączonych z niemi ważniejszych obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

KLASA CZWARTA. Czwarty rok nauki szkolnej.

a) W pierwszych godzinach szkolnych *pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych,* w szczególności o nabożnem słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia dzieci do życia chrześć., tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których dzieci w ciągu tygodnia przed i po nauce używać mają; przygotowanie do spowiedzi. W swoim czasie do I. kom. św.

b) Oprócz znajomych wyuczą się dzieci modlitw następujących: Pamiętaj o Najdobrotl. Panno! Modlitw na uczczenie tajemnic Bożych i Świętych Pańskich, przepisanych na każdy dzień tygodnia, nadto katecheta zaznajomi młodzież z tajemnicami Różańca św. i sposobem odmawiania go.

c) *Nauka religii.* Prawdy wiary i obyczajów i środki zbawienia w zakresie przez katechizm większy Deharba z uwzględnieniem pytań pominiętych w roku poprzednim.

d) *Historya biblijna.* Powtórzenie opowiadań znanych z dodaniem następujących:

Ze starego testamentu: 13. Zniszczenie Sodomy i Gomory. 19—28. Historya Józefa. 29. Job cierpliwy. 30—45. Historya Mojżesza (w skróceniu). 51—58. Historya Dawida. 59—62. Salomon. 64. Bóg wzbudza proroków. Eliasz. 67. Prorok Elizeusz. 68. Jonasz. 69. Tobiasz. 77. Daniel w niewoli babilońskiej. 82. Powrót z niewoli. 83. Estera. 85. Śmierć Eleazara. 86. Śmierć męczeńska braci Machabejczyków. 88. Ostatnie czasy przed Chrystusem.

Z nowego testamentu: 21. Kazanie na górze. 24. Poselstwo św. Jana. 25. Magdalena pokutnica. 28. P. Jezus naucza z łodzi, siedm podobieństw o królestwie niebieskiem. 32. Ścięcie św. Jana. 47. Nielitościwy bogacz i ubogi Łazarz. 48. Ślepy od urodzenia. 56. Wskrzeszenie Łazarza. 57. P. Jezus przepowiada swoję mękę i śmierć. 63. O sądzie ostatecznym. 64—81. Historya męki, zmartwychwstania i wniebowstąpienia Chrystusa Pana. 82. Wybór apostoła Macieja. 83. Uzdrowienie chorego. 84. Ananiasz i Safira. 86. Wybór dyakonów. Św. Szczepan. 87. Sakrament bierzmowania. 88. Nawrócenie Szawła. 89. Eneasz i Tabita. 90. Korneliusz. 92. Podróż św. Pawła (w skróceniu).

e) W każdą sobotę *odczytanie ewanielii* wyznaczonej na niedzielę następującą, rozbiór i wyjaśnienie tekstu połączone z krótką nauką, pouczenie o znaczeniu świąt i uroczystości i dotyczących obrzędów.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Plan naukowy dla nauki religii w szkołach wydziałowych męskich i żeńskich.

Zadaniem nauki religii w szkole wydziałowej jest rozszerzenie i ugruntowanie nabytej przez uczniów (uczennice) w niższych klasach wiedzy religijnej, tudzież zaznajomienie ich z życiem Kościoła katolickiego, objawiającem się w dziejach i obrzędach świętych, w celu utwierdzenia w młodzieży religijnego przekonania, jako podstawy i rękojmi życia chrześciańskiego.

Na wstępie roku poświęci katecheta pierwsze godziny na to, aby młodzież przygotować do spowiedzi, a dla zapewnienia temu najważniejszemu środkowi pedagogicznemu należytego skutku, przypomni młodzieży przepisy i obowiązki szkolne, nad których zachowaniem wspólnie z gronem nauczycielskiem czuwać będzie; wyznaczy porządek dzienny, obejmujący obok czynności w związku ze szkołą będących, ćwiczenia religijne młodemu wiekowi odpowiedne, jak modlitwę ranną i wieczorną, rachunek sumienia, odnowienie postanowień, ćwiczenie się w cnotach i odzwyczajanie się od błędów, nabożeństwo do Pana Jezusa, Najśw. Panny, czytanie książek budujących, modlitwy przed i po jedzeniu, pobożne słuchanie Mszy św.

Z początkiem roku szkolnego wyznaczy także katecheta porządek modlitw i pieśni, które mają być używane przed i po godzinach szkolnych w przeciągu tygodnia. Wybrane mogą być tylko modlitwy przez Kościół zatwierdzone i używane, tudzież które przypominają i streszczają najważniejsze artykuły wiary i prawdy moralne. Według tej samej zasady wybrać należy i pieśni, aby przyczyniały się do utrwalenia uczuć religijnych. Celem tych prac jest wytworzenie obyczaju szkolnego, któryby się przyczynił do utrwalenia wśród rodzin obyczaju chrześciańskiego. Usiłowaniem będzie

katechety zjednać dla tej pracy współudział czynny grona nauczycielskiego. Nauka religii ma się rozpoczynać i kończyć stósowną pieśnią i modlitwą.

Wymiar godzin.

	Klasa I.	Klasa II.	Klasa III.	Klasa IV.
Historya biblijna	1	1	—	—
Powtórzenie katechizmu . .	1	1	1	—
Historya kościelna	—	—	1	—
Liturgika	—	—	—	2
Ewanielia z exhortą . . .		1		
Ogółem .	3	3	3	3

Klasa I. (piąta).

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego *pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych*, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, w celu wdrożenia młodzieży do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których młodzież używać ma przed i po nauce; przygotowanie do spowiedzi i komunii św.

b) *Modlitwy znajome* z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Powtórzenie* z katechizmu Deharba części dogmatycznej, mianowicie nauki o Bogu, jego własnościach, o stworzeniu świata, upadku pierwszych rodziców, o odkupieniu świata, o Duchu św., o Kościele, o rzeczach ostatecznych.

d) *Opowiadanie z dziejów biblijnych* starego testamentu, z uwydatnieniem tych wypadków, które są w ścisłym związku z artykułami wiary, znanymi z katechizmu, mianowicie tych, które odnoszą się do (są figurami) Zbawiciela świata, tudzież o ile pojętność uczniów (uczennic) i czas pozwoli, z uwzględnieniem wyjaśnień z zakresu geografii starożytnej odnośnie do tych krajów, które były widownią wypadków w biblii opowiedzianych i z zakresu dziejów powszechnych, z użyciem gdzie tego potrzeba map jak Egiptu, półwyspu Synajskiego, Palestyny, tudzież rycin, przedmioty biblijne uzmysławiających jak przybytku Pańskiego, arki przymierza; lub użyciem graficznego przedstawienia.

e) *Exhorta* w sobotę po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadającej, tudzież tekstu ewanielii. Parenetycznej czyli upominającej części nie należy poświęcać więcej nad 5 do 10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Klasa II. (szósta).

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego *pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych*, o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego, w celu wdrożenia młodzieży do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których młodzież używać ma przed i po nauce; przygotowanie do spowiedzi i kom. św.

b) *Modlitwy* znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Powtórzenie* z katechizmu Deharba części moralnej, mianowicie nauki o przykazaniach Bożych i kościelnych, i chrześciańskiej sprawiedliwości.

d) *Opowiadania z dziejów* nowego przymierza, z uwydatnieniem tych wypadków z życia Zbawiciela, które odnoszą się do artykułów wiary lub prawideł moralności, z uwzględnieniem wyjaśnień geograficznych lub powszechno-dziejowych, a dla uzmysłowienia z użyciem map, rycin lub graficznego przedstawienia.

e) *Exhorta w sobotę* po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości przypadającej, tudzież tekstu ewanielii, parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5 do 10 minut.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Klasa III. (siódma).

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego *pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych,* o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia młodzieży do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których młodzież używać ma przed i po nauce; przygotowanie do spowiedzi i kom. św.

b) *Modlitwy* znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Powtórzenie* z katechizmu Deharba nauki o modlitwie, łasce Bożej, Sakramentach św.

d) *Opowiadania i obrazy z dziejów kościoła św.* szczególniej tych wypadków, które jego Boski początek i posłannictwo najwyraźniej wykazują, tudzież Żywoty św. mężów i zakonodawców, którzy życiem świątobliwem i pracami swojemi wielkie zasługi w Kościele położyli; — w szczególności: Założenie, Rozszerzenie, Prześladowanie Kościoła w państwie Rzymskiem, życie i zwyczaje chrześcian; Życie pustelnicze, św. Antoni, Pachomiusz; Ojcowie Kościoła; Sobory; Nawrócenie się Konstantyna Wielkiego; Wędrówka narodów; Nawrócenie narodów germańskich i słowiańskich; Rozkrzewienie życia zakonnego, św. Benedykt; Czasy Karola Wielkiego; Grzegorz VII.; Wojny krzyżowe; Innocenty III. św. Franciszek, Dominik, Tomasz, Bonawentura; Sobór trydencki, św. Ignacy, św. Franciszek Ksawery, św. Franciszek Salezy, św. Karol Boromeusz, św. Józef Kalasanty; Rozkrzewienie wiary w nowszych czasach; Papieże: Pius IX. i Leon XIII.; z uwzględnieniem wyjaśnień koniecznych geograficznych i powszechno-dziejowych, z pominięciem pragmatyczności dziejowej, historyi herezyi, jako nieodpowiednych dla wieku młodocianego.

e) *Exhorta w sobotę* po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego, i uroczystości przypadającej, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcić więcej nad 5 do 10 minut czasu.

f) Wyuczenie kilku pieśni kościelnych.

Klasa IV. (ósma).

a) W pierwszych godzinach roku szkolnego *pouczenie o obowiązkach chrześciańskich i szkolnych,* o słuchaniu Mszy św., ułożenie porządku dziennego w celu wdrożenia młodzieży do życia chrześciańskiego, tudzież wyznaczenie tych pieśni i modlitw, których młodzież używać ma przed i po nauce; przygotowanie do spowiedzi i kom. św.

b) *Modlitwy* znajome z lat poprzedzających odmawia młodzież codziennie w porządku ułożonym przez katechetę.

c) *Wyjaśnienie zwięzłe obrzędów religijnych*, w następującym porządku: w pierwszych trzech miesiącach roku szkolnego obrzędy, używane przy udzielaniu Sakramentów św. z nawiązaniem do nauki w III. klasie o Sakramentach św.; — od niedzieli 1 Adwentu do Wielkiejnocy: czasy i uroczystości kościelne; w ostatnich trzech miesiącach: Kościoły jako miejsca przeznaczone do publicznej służby Bożej, szaty, naczynia, sprzęty liturgiczne, śpiew kościelny; w połączeniu z treściwem i okolicznościowem *powtórzeniem katechizmu*, do czego wyjaśnienie obrzędów, używanych przy udzielaniu Sakramentów św. lub zachowywanych w czasie uroczystości kościelnych na pamiątkę tajemnic ś. nastręczy sposobność.

d) *Exhorta w sobotę* po południu. Poprzedzi exhortę wyjaśnienie czasu liturgicznego i uroczystości kościelnych, tudzież tekstu ewanielii; parenetycznej części nie należy poświęcać więcej czasu nad 5 do 10 minut.

e) Wyuczenie kilku pieśni religijnych.

Książki podręczne dla młodzieży.

Dla uczniów szkół ludowych pospolitych.

Katechizm mniejszy Deharba, tłóm. p. ks. Morawskiego.

Biblijna historya w skróceniu wydana nakładem Herdera w Freyburgu.

Katechizm większy Deharba, tłómaczony przez ks. Morawskiego.

Historya biblijna Schustera.

Lekcye, Ewangelie na wszystkie niedziele i uroczystości całego roku, we Wiedniu nakładem wydawnictwa książek szkolnych. (Cena 34 ct.).

Modlitewnik ks. Gadowskiego.

Śpiewnik dyecezalny, wydany przez Towarzystwo św. Wojciecha w Tarnowie.

Dla uczniów 5, 6 i 7 klasy, szkół wydziałowych.

Katechizm Deharba większy, tłóm. p. ks. Morawskiego.

Dzieje biblijne starego przymierza przez ks. Dąbrowskiego.

Dzieje biblijne nowego przymierza przez ks. Dąbrowskiego.

Dzieje Kościoła św. przez Delerta.

Wykład obrzędów przez ks. Lewartowskiego.

Ewangelie, Lekcye na wszystkie niedziele i uroczystości całego roku, we Wiedniu nakładem wydawnictwa książek szkolnych.

Modlitewnik ks. Gadowskiego.

Śpiewnik dyecezalny, wydany przez Towarzystwo św. Wojciecha w Tarnowie.

Środki naukowe i książki podręczne dla młodzieży.

Biblia w obrazach, 40 kolorowanych obrazów, — nakładem Herdera w Freyburgu. —

Kieperta mapa Palestyny.

Kiepert's Wandkarte zur Erläuterung der bibl. Erdkunde alten und neuen Testamentes. Reimer, Berlin.

Obraz Jerozolimy Woernhardta, wydanie Herdera w Freyburgu.

Riess Dr. K. Die Länder der Heil. Schrift. Herder Freyburg.

Werner, katolischer Kirchen-Atlas Herder, Freyburg.

Atlas archeologique de la Bible par M. L. Gl. Fillion. Librairie Braidy, Paris.

Przewodnik praktyczny dla katechetów, ks. Krukowskiego.

Lekcye i ewangelie na niedziele i święta całego roku kościelnego przez ks. K. Dorszewskiego, u Leitgebera w Poznaniu.

Neise, Perikopen in der Schule. Görlich, Breslau.

Schmitt Dr. J., Erklärung des kleinen Deharbe'schen Katechismus. Herder, Freyburg.

Schmitt Dr. J., Erklärung des mittleren Deharbe'schen Katechismus. 3. Bände. Herder, Freyburg.

Schmitt Dr. J., Anleitung zur Ertheilung des Erstkommunikanten-Unterrichts. Herder, Freyburg.

Knecht Dr. O. J., Praktischer Kommentar zur biblischen Geschichte. Herder, Freyburg.

Schuster Dr. J., Handbuch zur biblischen Geschichte. Herder, Freyburg.

Die Bibel und die neueren Entdeckungen in Palästina, in Aepypten und in Assyrien von Vigouroux. Kirchheim, Mainz.

Katechizm Guillois, tłóm. p. Rogalskiego.

Katechizm wytrwałości Gaumea.

W. Wilmers, Lehrbuch der Religion. Ein Handbuch zu Deharbes kath. Katechismus, Aschendorff, Münster.

Hergenröther, Katechisches Handbuch zu Deharbes Katechismus. Stachel, Würzburg.

Mehler, Beispiele zur gesammten christkatolischen Lehre. Manz, Regensburg.

Schmid, Katechetisch-homiletisches Repertorium. Schafhausen, Hurter.

Leonhard, Vollständige Katechesen (dawniejsze dzieło, bardzo dobre). Lechner, Wien.

Bruno, Kurze Katechismus-Erklärung. Kösel. Kempten.

Fr. Oberer, Praktisches Handbüchlein. Moser, Graz.

U W A G I.

Użycie podręczników poleconych dla młodzieży szkół wydziałowych wymaga ze strony katechety wielkiej roztropności. Podręczniki te bowiem nie są napisane dla szkół wydziałowych, dlatego pewne ustępy są za obszerne, inne niedostateczne, wiele rzeczy potrzebnych brakuje. Katecheta nie może zatem w zupełności polegać na tych podręcznikach, ale musi zrobić wybór krytyczny, nie jednę rzecz pominąć, inną rozszerzyć, i żywym wykładem uzupełnić; inaczej nie uczyniłby zadosyć wymaganiom planu naukowego. Dlatego obowiązkiem będzie katechety na podstawie niniejszego planu wypracować na wstępie roku szkolnego *dla własnego użytku* plan szczegółowo na rok cały,

rozmieszczając materyał roczny na poszczególne godziny w przeciągu roku z odliczeniem tych, które do powtórzenia przedmiotu mają być przeznaczone. Tym sposobem przyjdzie do przekonania, że musi liczyć się z czasem, że nie może rozprzestrzeniać przedmiotu, ale w ściślejszych trzymać się granicach, mając na względzie pojętność i pożytek duchowy młodzieży.

Nie byłoby pedagogicznie a dla umysłowego i moralnego rozwoju młodzieży korzystnem, gdyby katecheta przy nauce religii nie oglądał się wcale na resztę wiedzy którą młodzież przy pomocy innych przedmiotów naukowych nabyła; owszem powinien on z wiadomości nabywanych przez nią na innych godzinach, mianowicie z nauki geografii, historyi, a za przykładem Chrystusa Pana nawet z nauk przyrodniczych według potrzeby korzystać i na użytek religijno-moralnego wykształcenia młodzieży obracać, jak spodziewać się należy, że i inne przedmioty naukowe z bogatego materyału naukowego, który podaje religia, korzystać nie omieszkają. Tą spójnią między religią i innymi przedmiotami osiągnie się tę tak pożądaną jednolitość wykształcenia i wychowania młodzieży.

N. 615.

Komitet ratunkowy we Lwowie!

Od komitetu ratunkowego, zawiązanego we Lwowie otrzymaliśmy pismo następujące:

Celem niesienia pomocy ludności naszego kraju dotkniętej nieurodzajem zawiązał się pod mojem przewodnictwem komitet ratunkowy. Komitet ten rozpisał składki w całym kraju i zamierza w tej sprawie udać się także do Duchowieństwa na prowincyi z prośbą o łaskawe pośrednictwo co do zbierania datków jakoteż dla powzięcia bliższych wiadomości o rozmiarach klęski. — Przesyłając wydaną odezwę mam zaszczyt prosić Najprzewielebniejszego Księdza Biskupa o wydanie podwładnemu klerowi polecenia, iżby ten komitetowi w przedsięwziętej przezeń akcyi ratunkowej zechciał być pomocnym i bezpośrednio z nim się znosił.

Ufny w przychylność Najprzewielebniejszego Księdza Biskupa dla podjętej pracy kreślę się z wysokim szacunkiem

Lwów, d. 10 lutego 1890. ***Mochnacki.***

Wnemu Duchowieństwu do wiadomości z tem, aby, jeżeli jakie składki na cel powyższy w pojedynczych parafiach zrobić się dadzą, takowe przez dotyczące Urzędy Dziekańskie do Konsystorza Biskupiego nadsyłano.

Z KONSYSTORZA BISKUPIEGO

W Tarnowie, dnia 24. lutego 1890.

IGNACY *Biskup.*

Stanisław Walczyński *Kanclerz.*

W drukarni Józefa Styrny w Tarnowie, 1890. Nakładem Kleru Dyecezalnego.